

ni, kajti največ davka plačuje kmet, pa je proti vsakemu drugemu stanu v manjšini s svojimi zastopniki. Na Moravskem je slovanskih prebivalcev 1 milijon več memo nemških, in ti plačujejo tri milijone več davkov, ko nemški, pa tista slavna volilna reforma jim je dala le enajst, nemcem pa trinajst poslancev. Slovanski narodi se povsod v manjšino tlačijo in se jim tudi drugod sila godi. Komaj dobi otrok hlače, že mora postati nemšk šolarček, če tudi besedice nemške ne ume, naj stariši se še toliko upirajo; učiti se mora, če tudi kot otrok katoliških starišev v kaki judovski šoli. Potem postane vojašk novinec, vojak, rezervist itd. in tega vsega je prost, kedar je že tako star, da kmalu smrt pride po nj. — Dalje izpeljuje, kako zdaj vlada željnost do bogastva, katera se najprej podviza podreti tiste graje, ki jih je stara kazenska postava naredila; pred to bogastva željnostjo ni nobena pravica več varna, saj je pred kratkem nekdo rekel v tej zbornici, da so mali delničarji kakor male ribe zato na svetu, da jih večji požró. S tem se pobušuje vse ljudstvo, pravnost in pravičnost zginjate iz svetá. Minister nauka je sam rekel tu, da bi mi duhovni v tem obziru deco v šoli svarili, a kako, če nimamo nič družega učiti po novih šolskih postavah, ko krščanski nauk! Zato je ljudstvo nevoljno, a da bi to nevoljo od sebe odpeljali, zavračajo jo na cerkev ter mislijo, da je ljudstvo že zadovoljno, če se zabava po časnikih in ploska po gledališčih. Reklo se bo, da mora minister nauka nadomestiti vpliv cerkve; al to ni mogoče, kajti Göthe že pravi, da le tiste dôbe v zgodovini so državam slavne in potomcem koristne, v katerih vlada vera, vse druge pa zginejo iz sveta. Vrzite še toliko milijonov v proračun ministra nauka, vse ne bo nič pomagalo, ako se spodkopava veljavnost cerkve ali se ta še zasramuje in zasmehovanju podaja, boste vi in vaš sistem kmalu zginili iz sveta, k temu vas je že Göthe obsodil. — Zakaj so stari narodi tako spoštovali svojo vero, da so za bogoskrunstvo odločili smrtno kazen, ki je celó otroke zadela, če so se zoper bogove pregrešili? Zato, ker so bili prepričani, da, če propade spoštovanje božjih postav, tudi posvetnih nihče spoštoval ne bo. In če gremo dalje, ravno tisti narodi, pri katerih je bilo bogočastje na najvišji stopinji, so tudi gledé omike vsem drugim izgledni, na priliko Grki, Rimljani. Spominjajte se boja Grkov zoper Fokejce, ki so tempelj v Delphi oskrunili, ali ta boj ni bil verski boj? Še celó Voltaire, očak nevere, je rekel, da bi se v mestu, kjer ni nobene vere, ne upal prikazati, ker bi mislil, da so knez in vsi njegovi svetovalci divje zveri, katere bi ga požrle, če bi ga srečale, ravno ko so lačne. Neumnost je misliti, da se vera dá nadomestiti s postavami. Kaj se je s Francozi zgodilo, ko so odpravili vero? Kaj tacega bi se utegnulo tu povsod, tudi v Avstriji zgoditi. — Materijalizem je rodil centralizacijo, ta pa mora, ako hoče svoj namen doseči, vse drugo v rokah imeti, mora sčasoma narodom vse pravice odvzeti, ki jih imajo na pergamentih itd., ter ljudi navaditi, da postanejo neobčutljivi, trdosrčni za vsakake pritožbe. Potem bo ta centralizem srečen, kedar bo ves kapital v rokah imel, tako da se ne bo mogel nihče več pritoževati zoper izmolzenje dežel in narodov. Zato mora v volilni postavi skrbeti, da tisti, katerim bi se moralo najbolj na prste gledati, dobé nadzorstvo denarstvenih zadev v roke. — Slednjič pravi, da ni vstopil v ta državni zbor, češ, da bi kaj pričakoval od njega, ker je ta zbor preveč enostransko sestavljen. Strankarstvo na čelu vlade pa rodi razpor med narodi, ki se dá še toliko časa pri tleh držati, dokler je vse mirno; a ko počí prvi top

unkraj meje, takrat je joj! Premisliti je, da se tudi v Avstriji utegne vsak hip taka pripetiti. Razpor notranji je razdril najmočnejša kraljestva. V tej hiši pa menda še svarilna beseda ajdovskega modrijana in politikarja nič ne izdá.

— Časnik Dunajske kmetijske družbe radostno naznanja, da obhaja prihodnje leto 25letnico svojega obstoja, — dejanska priča, da mora časnik jako dober biti, ki doseže starost 25 let.

— Minister kmetijstva je državnemu zboru izročil načrt postave zoper trtno uš.

Iz Bukovine. — Da se tudi narod te dežele pomeni, napravijo mu vseučilišče v Črnovicah. Bukovina šteje komaj pol milijona stanovalcev, in ljubezen nemčurska do nje in slavjanskega njenega naroda je tako silna, da nehoté dobí nemško vseučilišče, kajti minister Stremajer hoče s to napravo „kulturo“ nesti v „izhod“; Slovencev nas je blizu poldrugi milijon, al za nas nima Stremajer vseučilišča, se ve da slovenskega, kajti s takim vseučiliščem bi ne nosil „die Cultur nach Osten.“

Ogerska. — Vojni minister misli, da je Ogerska deželna bramba (honvedi) popolnoma le Ogerska, neodvisna od splošne vojne Avstrijsko Ogerske, ter da jo ima le Ogerska sama vzdrževati, ne pa cesarstvo. To je važno zaradi tega, ker bi — pri znani revščini na Ogerskem — pri kaki vojski se utegnulo pripetiti, da bi honvedi morali doma ostati, ker bi ne imeli niti obleke, niti orožja.

Pruska. — Arnim je obsojen na tri mesece v zapor; vendar se mu ima odšteti od te kazni toliko časa, kolikor je bil v preiskovalnem zaporu. Pravda je pokazala po uradnih spisih, da Bismark zadržuje na Francoskem ustanovljenje monarhije, katera bi bila rešitev za deželo; on hoče, da bi se Francoska po notranjih razporih sama končala in ne bila dalje na poti razširjanju Pruske države. — Bismark je razglasil, da hoče odstopiti, ter s to komedijo priklical nove demonstracije za-se. — V državnem zboru nemškem so se poslanci prav grdo preklali.

Francosko. — Národna skupščina na Francoskem je proglasila svobodo nauka, kar je katoličanom na veliko korist, ker niso primorani svojih otrok v brezverske državne šole pošiljati, ampak si smejo lastne, katoliške šole napravljati. — Dela se na vse kriplje, da bo armada skoro na krepkih nogah stala. V ta namen se hoče veliko državno posojilo napraviti.

Špansko. — Dve poslednji bitki ste bili silno krvavi; armada Serranova je zgubila nad 2500 mož, a tudi armada kraljeva je precej trpela. Bitka 8. dne t. m. trajala je od 8. ure zjutraj do 7. zvečer.

 Današnjim „Novicam“ je priloga vabilo na naročevanje lista „Wiener Sonn- u. Montagszeitung“. Je prav dober list, kdor bere nemški, mu ga priporočamo.

Žitna cena

v Ljubljani 19 decembra 1874.

Vagán v novem denarji: pšenice domače 4 fl. 90. — banaške 5 fl. 62. — turšice 4 fl. 80. — soršice 4 fl. 10. — rži 3 fl. 40. — ječmena 3 fl. — — prosa 3 fl. — — ajde 2 fl. 70. — ovsa 1 fl. 90. — Krompir 2 fl. 50.

Kursi na Dunaji 18. decembra.

5% metaliki 99 fl. 90 kr. Ažijo srebra 106 fl. — kr.
Narodno posojilo 74 fl. 85 kr. Napoleondori 8 fl. 91 kr.